

SABIR VE TEENNÎ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

Ey îman edenler! Sabır göstererek ve namazı vesile kılarak Allah'tan yardım dileyin. Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir. (*Bakara, 153*)

التَّائِي مِنَ الرَّحْمَنِ، الْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ

“**Teennî** (temkin ve sükûnetle hareket etmek) Rahman'dan; acele ise Şeytandandır.” (*Tirmizî, Birr 66*)

Muhterem Müslümanlar! Hutbemiz, **Sabır ve Teenni** hakkında olacaktır.

Ağrı, acı ve katlanması zor hâdiseler karşısında dişini sıkıp dayanma manasına gelen **sabır**; yücelme ve fazilete ulaşmanın önemli bir temeli ve iradenin de en büyük zaferidir.

Sabrın bir şubesi kabul edeceğimiz **teenni** ise, bir işi yaparken aceleye getirmeme, önünü sonunu iyice araştırarak yapma, düşünüp taşınmadan hareket etmeme anlamlarına gelir.

Sabır ile **Sabir** otu aynı kökten türetilmiştir. Eski tıpta, ilaç sanayiinde kullanılan **Sabir otu**, zehir gibi acıdır. İşte sabır, **bu sabir otunu** yutmak kadar acıdır. Netice ise, her zaman şeker şerbet ve şifa olur.

Cenab-ı Hak, Kur'ân'da pek çok âyet-i kerimede; “**Sabredin ve sabırda yarışın.**”, *Ât-i İmrân sûresi, 3/200*. “**Şayet sabredecek olursanız bu, sabredenler için işin en hayırlısıdır.**”, *Nahl sûresi, 16/126*. “**Allah sabredenleri sever.**”... *Ât-i İmrân sûresi, 3/146*. buyurarak doğrudan ya da dolaylı olarak sabırdan bahsetmiştir. Bu açıdan sabır, Allah tarafından değişik yönleriyle sürekli nazara verilen çok önemli kalbî bir ameldir.

İnsan sabırla, yüce âlemlere ermeye namzet bir kutlu hâline gelir.

Başta büyük peygamberler olmak üzere, bütün enbiya, asfiyâ ve evliya, sabrın her çeşidini yaşayarak göstermişlerdir. Bu, onların en belirgin vasfı ve erişilmezliklerinin de bir göstergesidir. İnsanlığın İftihar Tablosu bu hususta şöyle buyurmuştur:

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءَ الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ
“İmtihanın en şiddetlisine önce peygamberler sonra da derecesine göre diğer makbul insanlar maruz kalırlar.” (Tirmizî, zühd 57)

Sabır, hem zirve insanların hâli hem de zirveleşme yolunda olanların güç kaynağıdır. Zirvelere ulaşmış kimseler, o makamın gereği olarak, sabrın her çeşidini hem de en iyi şekilde temsil ederek mazhariyetlerinin bedelini ödemeye çalışırlar. Haklarında zirvelere ulaşma takdiri yapılmış kimselere gelince; onlar da çeke çeke, katlana katlana, başkalarının bin türlü ibadetle ulaştıkları **şahikalara sabır dinamizmiyle ulaşırlar.** Bir hadiste “Cenab-ı Hak, kuluna, ameliyle ulaşması zor bir makam takdir buyurmuşsa, ibadet ve taatiyle o zirveye ulaşması imkânsız görünen kimseleri, nefis ve aileleri itibarıyla -Tâkatleri ölçüsünde- imtihana tabi tutar, sonra da o imtihana karşılık onlara sabır verir; **derken, onları yükseltip o menzile erdirdir.**” buyrulur. (*İbn Hibbân, es-Sahîh 7/169; Ebû Ya’lâ, el-Müsned 10/482.*) Bu açıdan denebilir ki bela ve günahların baskısı, **mükellefiyetlerin ağırlığı** potansiyel birer rahmettir.

Sabrimız **“Aktif Sabır”** şeklinde olmalıdır. **“Aktif Sabır”**; durağanlık içinde bekleyerek bir şeye katlanma demek değildir. Fizik kanununa göre **“durağanlık”** dağılmaya sebep olur. “Belâ ve musibetler geldiğinde; dişini sıkıp sabrederken, “Bu belâ ve musibet sarmalından nasıl sıyrılırız?” Mülahazaları ile oturup-kalkma ve çözüm için gayret etmedir.

Biri önünü kestiği zaman, akan bir çay gibi kendine yeni bir mecra bularak mutlaka yoluna devam etmek! demektir.

Tavuğun, yumurtaların üzerinde yatması, **aktif sabır örneği** sergilemektedir. Onu uzaktan görenler miskin miskin yumurtaların üzerinde oturuyor zanneder. Oysa O, üç hafta boyu ne sancılar ne sancılar çekiyor bilemeyiz..! O âdeta bütün sıcaklığını göğsünde toplar ve o sıcaklığı gece-gündüz gözünü kırpmadan yumurtalara vermeye çalışır. Yumurtalarını fevkalâde bir titizlikle çevirir ve onları kıracağım diye ödü kopar. Tavuğun, o incelerden ince hassasiyeti, titizliği, hayvanî şuuru ile sergilediği **aktif sabrı gibi, bizim de insana yakışır bir şekilde aktif sabrımız olmalıdır.**

Sabır sadece belalara münhasır değildir, onun pek çok çeşidi vardır. Alimlerimiz özellikle **günahlardan uzak durmayı, musibetlere katlanmayı ve ibadet ve taatte devamlı olmayı** nazara vermişlerdir. İbadetleri arızasız ve kusursuz bir şekilde yerine getirmek ve özellikle bu konuda devamlılık peşinde olmak ciddi bir sabrı gerektirir. **Allah'ın** takdir buyurduğu farz ibadetlerin kesintisiz olarak yerine getirilmesi, insanı **“makam-ı mahbubiyete çıkarır”** ve nezd-i ulûhiyette ona apayrı bir kıymet kazandırır. Bir insan devamlı ibadet ve taate kilitlenmişse onun kıldığı namazlar, tuttuğu oruçlar, verdiği zekâtlar bir yönüyle günahlara karşı kalkan vazifesi görecek ve onu büyük günahların ağına düşmekten koruyacaktır. **Sürekli akan suyun mermerleri aşındırması ve eritmesi gibi** böyle bir insanın da **ibadet ve taatte sebatı, nefsinin günaha meyillerini eritecektir.**

Bununla beraber, sabredilen hususlar itibarıyla sabır çeşitlerini çoğaltmak da mümkündür: **Dünyanın cezbedici güzellikleri ve nefsi gıcıklayan nimetleri karşısında, istikameti korumak büyük bir sabır gerektirir.**

Sabır çeşitlerinden biri de, belli bir vakte bağlı işlerde **zamanın çıldırııcılığına** karşı gösterilecek sabırdır. Cenab-ı Allah, kâinattaki her şeyi “**Ol!**” emriyle en mükemmel şekilde varlığa getirebileceği hâlde, bütün mekânı ve eşyayı tedricî - derece derece- bir sürece bağlamış; mahlûkatın yavaş yavaş, adım adım varlık sahasına çıkıp belli bir zaman içinde olgunlaşmasını murad etmiştir. Beklemek bazen insanı çıldırıacak kadar ruha ağır gelse bile, insan takdir-i ilahî ile karara bağlanan süreyi kısaltamaz, varlığın bağrına konan **tedricîlik** esasıyla oynayamaz.

Kur’ân-ı Kerim’de “**İnsan aceleci (bir tabiatta) yaratılmıştır.**” buyrulurak beşerin bu yanına dikkat çekilmiştir. (*İsrâ, 11*) Dolayısıyla acelecilik bir yönüyle şeytanın rahatlıkla girip çıktığı nefsani bir boşluk olsa bile dinin rehberliğinde iyi bir terbiye ile *-diğer kötü görünümlü hasletler gibi-* onun yönünü de **hayırlı işlerde acele etmeye** çevirerek, avantaj hâline getirmek her zaman mümkündür.

Hâsılı; sabır, kurtuluşa ermenin sırlı-sihirli anahtarıdır. Sabreden kimse mutlaka aradığını bulur, **er ya da geç zafere erer.** Biz, inancımız gereği her şeye sabrederiz. Ve arkasından bir hayır zuhur ettiğinde de “**İhtimal Cenab-ı Hak, bu hayrın doğmasına bizim sabrımızı vesile yapmıştır.**” deriz.

Rabbimiz bizleri, **aktif sabırla** yollarına devam eden Salih kullarından eylesin.

Not: Bu Hutbe “Derin Müslümanlık” Kitabından derlenmiştir.